

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์สองประการ ประการแรกเพื่อศึกษาคุณลักษณะความเป็นครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ประการที่สองเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณลักษณะความเป็นครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือนักศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ชั้นปีที่ 1-5 ปีการศึกษา 2/2557 ประกอบด้วยนักศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ส่วนกลาง วิทยาเขตสุพรรณบุรี ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งนครนายกและศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งลำปาง จำนวนทั้งสิ้น 1,222 คน สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (stratified random sampling) ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 583 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวิเคราะห์สภาพของตัวแปรปัจจัยและคุณลักษณะครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถิติอ้างอิง ได้แก่ การวิเคราะห์เส้นทาง(path analysis) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณลักษณะครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยสรุปดังนี้

ผลการวิเคราะห์สถิติพื้นฐานเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของนักศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 94.8 นักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 มีจำนวนร้อยละ 23.8, 22.4, 25.3, และ 28.4 ตามลำดับ ค่าเฉลี่ยความรู้พื้นฐานเดิมของนักศึกษาวิทยาเขตสุพรรณบุรี ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งนครนายก ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งลำปาง และมหาวิทยาลัยสวนดุสิต ส่วนกลาง อยู่ในช่วง 2.972 - 3.168 และ ค่าเฉลี่ยผลการเรียนปัจจุบัน อยู่ในช่วง 3.067 - 3.281 จำนวนครั้งที่เข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรในทุกศูนย์การศึกษา พบว่า นักศึกษาเข้าร่วมโดยเฉลี่ยอยู่ในช่วง 2.000 - 2.761 ครั้ง จำนวนวันที่เข้าร่วมเฉลี่ยอยู่ในช่วง 2.000 - 4.381 วัน

เมื่อพิจารณาคุณลักษณะครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 พบว่านักศึกษาทุกศูนย์การศึกษา มีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก นักศึกษาชั้นปีที่ 1 – 4 มีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อเรียงตามลำดับมากไปน้อย 5 ลำดับแรกได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านทักษะการเขียน ด้านทักษะชีวิต ด้านทักษะทางเทคโนโลยี และด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 4.124 – 4.317 โดยด้านคุณธรรมจริยธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยด้านคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในช่วง 4.068 - 4.461 นักศึกษาที่มีความรู้พื้นฐานเดิมและเกรดเฉลี่ยปัจจุบันอยู่ในช่วง $3.18 < GPAX < 4.00$ จะมีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 สูงกว่านักศึกษาที่มีความรู้พื้นฐานเดิมและเกรดเฉลี่ยปัจจุบันต่ำกว่าในทุกด้าน สอดคล้องกับการศึกษาของมานี แสงทิรัญ (2550) ที่พบว่า ความรู้พื้นฐานเดิมส่งผลต่อคุณลักษณะความเป็นครูในระดับนักศึกษา

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณลักษณะความเป็นครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพบว่า ตัวแปรปัจจัยสามารถทำนายคุณลักษณะความเป็นครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ได้ร้อยละ 74 ตัวแปรที่ส่งผลทางตรงต่อคุณลักษณะครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ พฤติกรรมการเรียน และตัวแปรที่ส่งผลทางอ้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ การพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูปฐมวัย ความเป็นนักวิชาการของอาจารย์ เจตคติต่อวิชาชีพครู และแรงจูงใจในการเรียน

5.2 อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ประการแรกเพื่อศึกษาคุณลักษณะความเป็นครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ประการที่สองเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณลักษณะความเป็นครูปฐมวัย 21 มหาวิทยาลัยสวนดุสิต โดยการอภิปรายผู้วิจัยจะใช้วัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดการวิจัยเป็นแนวทางในการดำเนินการอภิปรายดังมีรายละเอียด คือ

1) **คุณลักษณะความเป็นครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21** ของนักศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยทั้ง 4 วิทยาเขต พบว่า คุณลักษณะความเป็นครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษายู่

ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ สุทธิพรธณ อีระพงศ์และคณะ (2554) ศึกษาเรื่อง การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย สำหรับศตวรรษที่ 21: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ซึ่งพบว่า คุณธรรมจริยธรรม ทักษะการมีส่วนร่วมทักษะ การสื่อสาร ทักษะการเขียน มีภาวะผู้นำ ทักษะชีวิต ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการอ่าน ทักษะ การคิดวิเคราะห์และตัวเลข ทักษะทางเทคโนโลยี อยู่ในระดับมากเช่นกัน นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่าเครื่องมือวิจัยที่ใช้วัดมีความเที่ยงหรือมีความเชื่อถือได้ (reliability)

2) การวิเคราะห์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะความเป็นครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 พบว่า ตัวแปรปัจจัยสามารถร่วมกันอธิบายคุณลักษณะความเป็นครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ได้ร้อยละ 72 ผลการวิเคราะห์ตัวแปรปัจจัยต่างๆจะเห็นว่ามีความแตกต่างกัน แต่แตกต่างกัน บางตัวแปรส่งผลในทางตรงแต่บางตัวแปรส่งผลทางอ้อม ดังนั้นการพัฒนานักศึกษาจะต้องพัฒนาในส่วนต่างๆไปพร้อมกัน เช่น การพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูปฐมวัยส่งผลทางอ้อมโดยผ่านตัวแปรพฤติกรรมกรเรียน ในทำนองเดียวกัน ความเป็นนักวิชาการของอาจารย์ส่งผลทางอ้อมผ่านตัวแปรแรงจูงใจในการเรียน เจตคติต่อวิชาชีพรู และพฤติกรรมกรเรียน สอดคล้องกับการศึกษาของ มานี แสงหิรัญ (2550) ซึ่งพบว่า แรงจูงใจในการเรียน เจตคติต่อวิชาชีพรู พฤติกรรมกรเรียน ความเป็นนักวิชาการของอาจารย์ และคุณภาพการสอนของอาจารย์ ส่งผลต่อคุณลักษณะความเป็นครู แต่มีตัวแปรบางตัว ได้แก่ ความรู้พื้นฐานเดิม และเกรดเฉลี่ยปัจจุบันไม่มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะความเป็นครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า คะแนนความรู้พื้นฐานเดิมและเกรดเฉลี่ยปัจจุบันอาจวัดมาจากตัวบ่งชี้ และตัวชี้วัดที่หลากหลาย โดยคะแนนที่ได้อาจได้มาจากความรู้ เจตคติ ทักษะ และพฤติกรรมที่หลากหลาย อาจไม่สอดคล้องกับตัวชี้วัดคุณลักษณะความเป็นครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 และประการสำคัญ เครื่องมือที่ใช้ในครั้งนี้เป็นแบบประเมินตนเองที่เน้นทักษะและคุณลักษณะครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ในขณะที่เดียวกันจะพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรความรู้พื้นฐานเดิมและเกรดเฉลี่ยปัจจุบันกับคุณลักษณะครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 พบว่า มีค่าต่ำมาก ดังนั้น เพื่อให้การวิเคราะห์มีความสะดวก ผู้วิจัยจึงนำตัวแปรเกรดเฉลี่ยปัจจุบันออกจากโมเดลแต่ยังคงใช้ตัวแปรความรู้พื้นฐานเดิมไว้ วันชนีย์ เชาว์ดำรง (2542) พบว่า รูปแบบการพัฒนาส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูวิชาชีพรูของนิสิตนักศึกษา แม้ประเด็นการวัดในเครื่องมือวิจัยจะต่างกัน แต่ยังส่งผลต่อคุณลักษณะของครูในระดับคณะ เช่น ด้านวิชาการ ซึ่งได้แก่ ปรัชญา วิสัยทัศน์

หลักสูตร แนวทางในการจัดการศึกษา เทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาครู

3) คุณภาพการสอนของอาจารย์ต่อแรงจูงใจในการเรียนและเจตคติต่อวิชาชีพครู

พบว่า คุณภาพการสอนของอาจารย์ส่งผลเชิงลบต่อแรงจูงใจในการเรียนและเจตคติต่อวิชาชีพครู หากแปลความหมายก็คือ นักศึกษาระบุว่าคุณภาพการสอนของอาจารย์มีคุณภาพจะทำให้แรงจูงใจและเจตคติต่อวิชาชีพครูต่ำลง ซึ่งเมื่อพิจารณาประเด็นข้อคำถามเกี่ยวกับเจตคติต่อวิชาชีพครู พบว่ามีข้อคำถามเกี่ยวกับความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรม การออกค่ายอาสาพัฒนา ซึ่งในสภาพความเป็นจริง กิจกรรมของหลักสูตรมีค่อนข้างน้อยมาก จากข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการกิจกรรม พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีการเข้าร่วมน้อยมาก ซึ่งหมายความว่าแม้นักศึกษาจะมีเจตคติต่อวิชาชีพครูสูง แต่หากหลักสูตรไม่มีกิจกรรม โครงการให้นักศึกษาได้มีโอกาสไปพัฒนาตนเองจากการเข้าร่วมกิจกรรม ก็อาจทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรติดลบได้ จะเห็นว่าประเด็นคำถามในด้านเจตคติต่อวิชาชีพครูจะเป็นคำถามเชิงประจักษ์และปฏิบัติจริงด้วยสำหรับตัวแปรแรงจูงใจ อาจใช้ทฤษฎีแรงจูงใจอื่น ๆ มาใช้ในการวิเคราะห์ เช่น ทฤษฎีแรงจูงใจของ Herzberg เนื่องจากทฤษฎีแรงจูงใจของ Vroom อาจไม่เหมาะกับวิชาชีพครู ในทัศนคติสำหรับคนไทยแล้ววิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่เสียสละ อดทน เป็นที่เคารพนับถือ มีฐานะเป็นที่เคารพนับถือในสังคมไทย ไม่ต้องการผลตอบแทน ทรัพย์สิน ชื่อเสียง ฐานะการเงินมากนัก

5.3 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย จากผลการวิจัยครั้งนี้จะเห็นได้ชัดเจนว่าอาจแบ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของความเป็นครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 เป็น 3 ประเภท ได้แก่ ปัจจัยด้านนโยบายการสนับสนุนของหลักสูตร ปัจจัยด้านอาจารย์ผู้สอน และปัจจัยส่วนตัวนักศึกษา ซึ่งจะเป็นแนวทางการพัฒนาทั้ง 3 กลุ่มปัจจัย กล่าวคือปัจจัยด้านนโยบายการสนับสนุนของหลักสูตร ควรจัดกิจกรรม โครงการต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ ปฏิบัติเจตคติ แรงจูงใจในการเรียน ปัจจัยด้านอาจารย์ผู้สอน ควรพัฒนาคุณภาพของอาจารย์ เช่น ตำแหน่งทางวิชาการ ผลงานวิชาการอันเป็นที่ยอมรับของสังคม การพัฒนาคุณภาพการสอนที่สร้างแรงจูงใจในการเรียนให้มากขึ้น

2) ข้อเสนอแนะเชิงการปฏิบัติ จากผลการวิจัยจะพบว่า ปัจจัยส่วนตัวนักศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญที่หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยควรนำไปพิจารณาคัดเลือกนักศึกษาเข้ามาเรียนใน หลักสูตร เนื่องจากผลการวิจัยระบุชัดเจนว่า แรงจูงใจในการเรียนและเจตคติต่อวิชาชีพรูส่งผล ต่อพฤติกรรมการเรียนและส่งผลต่อไปยังคุณลักษณะของความเป็นครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 การพิจารณาคัดเลือกนักศึกษาอาจให้นำหนักคะแนนสัมภาษณ์ หรือคะแนนจากแบบวัดเจตคติ ต่อวิชาชีพรูมากกว่าคะแนนจากแบบทดสอบทางวิชาการ จากผลการวิจัยพบว่าตัวแปรที่เป็น ความรู้พื้นฐานเดิมและเกรดเฉลี่ยปัจจุบันไม่ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อคุณลักษณะของ ความเป็นครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 รวมทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาจจัดให้มี กิจกรรมการปฏิบัติมากขึ้น ลดภาคทฤษฎี เน้นการปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ เนื่องจากพบว่าความเป็นนักวิชาการของอาจารย์ส่งผลเชิงบวกกับคุณภาพการสอนของอาจารย์ แต่ส่งผลทางลบต่อแรงจูงใจในการเรียน และเจตคติต่อวิชาชีพรู ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ สุทธิพรธณ ชีระพงศ์และคณะที่ศึกษาพบว่าต้องการให้หลักสูตรเน้นการปฏิบัติให้มากขึ้นลดการ เรียนภาคทฤษฎีให้น้อยลง

5.4 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาด้วยวิธีการเชิงการอธิบายเชิงสาเหตุ (causal analysis) ทำให้ได้ข้อสรุปที่มีความชัดเจนในด้านความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในเชิงธรรมชาติ ดังนั้นควรมีการศึกษาในเชิงทดลองโดยอาจใช้ในรูปแบบของการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experimental design) โดยมีการจัดกระทำตัวแปรบางตัวที่หลักสูตรสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ เช่น โครงการพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาต่างๆ เน้นโครงการเสริมหลักสูตรในขณะเดียวกัน จะต้องมีการควบคุมตัวแปรพื้นฐานเดิม ได้แก่ แรงจูงใจในการเรียน และเจตคติต่อวิชาชีพรู โดย หลักสูตรสามารถคัดเลือกนักศึกษาตอนเข้าเรียนในหลักสูตรให้มีคุณสมบัติด้านแรงจูงใจในการ เรียน และเจตคติต่อวิชาชีพรูที่สูง ถือว่าเป็นการควบคุมตัวแปรพื้นฐานเหล่านี้ก่อน จากนั้นจึง พัฒนาด้วยตัวแปรที่หลักสูตรสามารถจัดกระทำตัวแปรได้